

ОСНОВНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розглянуто аналітичні засоби обґрунтування управлінських рішень у галузі фінансів підприємства. Установлено спосіб визначення показників фінансово-господарської діяльності, що забезпечують його стійкий фінансовий стан.

Аннотация. Рассмотрены аналитические способы обоснования управленческих решений в области финансов предприятия. Установлен способ определения показателей финансово-хозяйственной деятельности, обеспечивающих его стойкое финансовое состояние.

Annotation. The analytical methods of grounding administrative decisions in financial sphere of enterprises are considered. The method of determination of financially-economic performance indicators providing its stable financial state is set.

Ключові слова: аналіз, платоспроможність, управлінські рішення, фінансова звітність, фінансова стійкість, фінансовий стан.

За умов постійних змін податкового законодавства, нестійкої економічної ситуації, що є результатом змін відсоткових ставок та валютних курсів, а також різких коливань цін на ресурси, інфляції, високої конкуренції, об'єктивна оцінка фінансового стану підприємства відіграє першочергову роль для підтримання стабільності. Аналіз фінансового стану дозволяє отримати оцінку, виявити фактори та причини досягнутого стану, підготувати та обґрунтувати прийняття тих чи інших управлінських рішень. Він відіграє важливу роль у забезпеченні ефективних форм господарювання, відповідає за відбір, оцінку та інтерпретацію фінансових, економічних та інших даних, що впливають на процес прийняття інвестиційних та фінансових рішень; виявляються та мобілізуються резерви покращення фінансового стану та збільшення ефективності всієї господарської діяльності підприємства. Тому аналіз фінансового стану є одним з найактуальніших питань для всіх підприємницьких структур.

Питання аналізу фінансового стану широко представлені в літературі. Дану тему у своїх працях розкрили такі автори, як Головка І. В., Бутинець Ф. Ф., Костюченко М. С., Савицька Г. В., Чумаченко М. Г. та ін.

Метою дослідження є визначення теоретичних основ і економічної сутності аналізу фінансового стану підприємства; дослідження можливості застосування економіко-математичних моделей аналізу фінансового стану для вітчизняних підприємств; розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення аналізу як засобу інформаційного забезпечення процесу управління фінансовим станом.

У роботі вирішено ряд завдань: узагальнено вітчизняний і зарубіжний досвід застосування методик економічного аналізу фінансового стану; розглянуто аналіз фінансового стану за допомогою економіко-математичних методів та запропоновано напрями його вдосконалення.

Об'єктом дослідження є діюча система оцінки фінансового стану суб'єктів підприємницької діяльності.

Предметом дослідження є методичні підходи щодо вдосконалення аналізу фінансового стану підприємства та їх подальший розвиток.

Фінансовий стан підприємства визначають сукупністю показників, що відображають наявність, розміщення й використання ресурсів підприємства, його реальні і потенційні фінансові можливості. Він значною мірою визначає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал у діловій співпраці, оцінює, якою мірою гарантовані економічні інтереси самого підприємства і його партнерів з фінансових та інших відносин.

В якості інформаційної бази аналізу використовують звітні дані підприємства, деякі задані економічні параметри і варіанти, при яких змінюються зовнішні умови його діяльності, котрі потрібно враховувати при аналітичних оцінках та прийнятті управлінських рішень. Оскільки на результативну ознаку комплексно впливають декілька факторів, між якими існують складні взаємозв'язки, тому для кожного підприємства необхідно створювати індивідуальні критерії оцінки його стану з оглядом на специфіку діяльності, внутрішні та зовнішні впливи.

В основі досягнення внутрішньої стійкості підприємства лежить своєчасне й гнучке управління внутрішніми і зовнішніми факторами його діяльності. Зовнішню щодо суб'єкта господарювання стійкість слід визначати на основі стабільності економічного середовища, у рамках якого здійснюється його діяльність. Вона досягається відповідним макроекономічним регулюванням ринкової економіки та не залежить від самого підприємства, але має істотний вплив.

Загальна ринкова стійкість підприємства забезпечується в першу чергу за умови одержання стабільної виручки, достатньої за обсягом для виконання зобов'язань перед бюджетом, постачальниками, кредиторами, працівниками тощо. Водночас для розвитку підприємства необхідно, щоб після здійснення всіх розрахунків за зобов'язаннями залишався такий розмір прибутку, який би дав змогу розвивати й виводити на

стимули для високоефективної праці. Головним компонентом загальної ринкової стійкості є фінансова стійкість – наслідок стабільного перевищення прибутків над витратами, що забезпечує вільне маневрування коштами підприємства і шляхом ефективного їх використання сприяє безперерйному процесу виробництва та реалізації.

Вищою формою фінансової стійкості є спроможність підприємства розвиватися в умовах внутрішнього і зовнішнього середовища, тобто мати гнучку структуру фінансових ресурсів й при необхідності бути кредитоспроможним. Для підтримки фінансової стійкості важливі зростання абсолютної величини прибутку, рівень його рентабельності, забезпеченість підприємства засобами та джерелами їх формування. Істотний вплив справляють кошти, що додатково мобілізуються на ринку позичкових капіталів, фаза економічного циклу країни. Чим більше коштів може залучити підприємство, тим значніші його фінансові можливості. Водночас зростає ризик нездатності своєчасно і в повному обсязі розплатитися із кредиторами.

У міжнародній практиці для оцінки фінансового стану широко використовують математичні моделі, за допомогою яких формують узагальнений показник. Вони застосовуються для аналізу основних положень функціонування та розвитку підприємства; логічного обґрунтування економічних залежностей, що були виявлені в результаті проведеного аналізу економічних явищ та процесів на підприємстві; для отримання якісних висновків відносно підвищення ефективності функціонування підприємства та його подальшого розвитку.

На особливу увагу заслуговують моделі Альтмана, Таффлера, Ліса, Чессера. Їх переваги: невелика кількість показників, що забезпечують високу точність результатів, за незначних затрат трудомісткості; можливість поєднувати різноманітні об'єкти; інформація для розрахунку всіх показників є доступною (відображається в основних формах фінансової звітності); є можливість прогнозування банкрутства, визначення зони ризику, у якій перебуває підприємство.

Однак не існує загальноприйнятого підходу до виміру рівня фінансового стану. Усі існуючі моделі показують правдиві результати лише в тих конкретних умовах, для яких вони розроблені. Використання таких моделей в Україні було б можливим за повної відповідності бухгалтерського обліку, фінансової звітності і показників міжнародній практиці та стабільній діяльності вітчизняних підприємств. У зв'язку з наявними відмінностями показники вітчизняних підприємств, введені в модель, повинні мати інші критеріальні значення. Адже величина цих коефіцієнтів істотно впливає на результати розрахунків і правильність висновків про фінансовий стан підприємства.

Таким чином, підвищення ефективності та якості аналізу можливе за умови наявності достатньої інформації. Фінансовий стан підприємства потрібно систематично й усебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик, а також моделей аналізу. Побудова комплексу показників фінансового стану передбачає відбір відповідних груп фінансових показників, включення певних показників до відповідної групи, визначення методики їх розрахунку й оцінки. Як основний напрямок удосконалення існуючого методичного забезпечення управлінських рішень у галузі фінансів необхідно розробляти фінансову стратегію з орієнтацією на споживчий попит, реформацією у виробничій сфері та ін., яка б об'єктивно, своєчасно та всебічно оцінювала існуючий стан та прогнозувала очікуваний.

Для отримання можливості ефективно управляти прибутком, а відповідно і фінансовим станом необхідно для кожного підприємства створювати індивідуальні критерії оцінки його фінансового стану з оглядом на специфіку діяльності, внутрішні та зовнішні впливи та застосовувати принцип цільового їх спрямування.

Наук. керівн. Петряєва З. Ф.

Література: 1. Економічний аналіз фінансового стану підприємства : автореферат / І. В. Головка. – К. : КНУ ім. Т. Шевченка, 2009. – 23 с. 2. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами : практичний посібник / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко – К. : Лібра, 2004. – 880 с. 3. Організація і методика економічного аналізу : навчальний посібник Ч. 2 / З. Ф. Петряєва, Г. Г. Хмеленко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 240 с. 4. Горчаков А. А. Математичний апарат для інвестора. Кореляційний та регресійний аналіз [Електронний ресурс] / Горчаков А. А. – Режим доступу : http://ufin.com.ua/analit_mat/poradnyk/049.htm.